

בית הצעצועים

גשמות רעיון אנושי עמוק, סחוד, המהלחל בבוהני יסודות את כל ישותנו בתקופת הפחד מפני ההרס המוטאלי והחדלון; כיצד לבנות עולם טוב יותר, שלא ידע מלחמות והש" חחה, רמותו של הקברניט, שבע החלואות והמלחמות והנדודים משמשת כאן ודאי כאלגוריה רבה משמעות, המשכנעת את הילדים בכנות הושעתה, ביחסה הרציני אליהם, כמקור תקיה יחיד.

סיפורי הרפתקאותיו והרעיון של הקברניט על בעיות עולם, כן אלפיים שנה, באים להשכיל כל ילד יפותחים לפניו אשנב לעולמות רחוקים הסודיים כרים בספרים, באמנות ובבסיאות מסוד כאן המסודר מסייע עשיר של שמות גיאוגרפיים והיסטוריים יהיונות טבע, המקנים ידע ממש וספוריים ענין מחדש בנפשו של הילד, מושגים עטורים שמות לעושים שבה מיינעים את מוחו הצברי בספר לימוד רגיל, כזה כותה של היצירה שלפנינו, שכמד הרעיון הסיסי ניתן כאן שפע של לימוד מעשי, המסריך את הדמיון בעזרת הקצב השירי, לא התנשאות מלומדת כרוכה בבחי השיר, אלא תודות נאיבית עם תהליכי הנפש הילד דתית:

ולענינו שודחמו
גזקרו אנה וקמו
ובכורי חלומותינו
יצירי הדמיונות;
בתחקק, ברחש'בהש,
בגוש אלו כאלו,
על פי צו ממש החלו
כל הצעצועים לחיות.

וכאן, מחזיל סיפור המלאים השני המנימי — של עולם הצעצועים — על פנתנו והליכותיו רבי הקסם; על נתומאיתקומה, בעל האופי המאוזן; על הלץ — כסילץ, שסילץ, מהלץ — הדמות הסראנית, המסוצלת של כל הזמנים; על הוסיים והתופנים וחיות המלא ילודרים יסריכי משקלות יתוסדות יקרוסלות מס' תובבות; יעל המלך הדוגל בשלום ובחו האצילה, העירנת להרמוניה, לשלוח וליופי.

ברגע שהדרמה פניעה לשיאה ואיר דיליה של אחרית הימים עומדת להתגשם, מופיעים הגדולים, מלוויים אבי-זרים ריאליים של ניידות ישוטרם ומכחון אכזרי, בבת אחת סג החלום, העולם חוזר לסדרו הרגיל.

רחל ארדיב

משנה תורה — חיד החזקה
ספר שופטים, לרבנו משה בן מימון.
מהדורה מנוקדת עם פרוש לעם, הודעת צאת, מוסד הרב קוק, ירושלים 1971 (עמ' 42).

כתבי רבי יעקב עמדין
ביבליוגרפיה מאת יצחק רפאל, הודעת צאת, מוסד הרב קוק, ירושלים (48 עמ').

הספר, בית הצעצועים מאת יעקב אורלנד* בא להוכיח לנו, כי אמנם אפשר להעסיק את הילד בבעיות ענייניות, כשמתחייבים אליו ברצינות, רציניים אמון למאוייו ומכבדים עולם דמיונותיו העשיר והתכליתי כאחד, בית הצעצועים כתוב בלשון סיו-קית, מתנגנת ובחרו נקי, אך אכזרי זריו שונים ומגוונים, מורכבים מתארי רים קונקרטיים, הנובעים בצורה אוריינית, מהתמחותו השכלית והאמוציונית של הילד, המנישים לו תיאוריות גוף בקווה ראייתו הקרובה והסודרת לו יפה, כמו צמחו מתוך געיינותו ללא התערבות גורם זה, הנקרא רשות המשורה, ברור לנו, כי נן רואה הילד את העולם והוא צועד בנתיב הרמיוני על פי רצונו, ברגע שהוא ניחק מעולם הגדולים.

בית-הצעצועים הוא סיפור מתוך סיפור, בחרוזים, חבורת ילדים יוצאת לחפש אחרי קברניט וקן שלפי סיפור אחר האבות, מתגורר אי עם במרומי הרמל, על הילדים להתמודד עם סיפור-הבדים ולאסוף את האגדה, לכאורה, סיפור הרפתקאות המתחיל כרגיל: "ככרמל, הרחק ביער..." אולם עם-ההצטרפות אל קבוצת הילדים נכבש הקורא על ידי קצב החרוז הנקלא, המצטלצל כמנגינה, רקום שעשועי לשון הקרובים לילד, הסבטי איב הלך'רוחו וגיב דיבורו, אין כאן סיפורי גבורה נבובים, ערטילאיים, אלא, חוקיות: זמנים הסקובלים בחכר רת ילדים בריאה, הסורכתב מאסיצים נבונים ומפחדנים הנרתעים מפני סביבת אופיו של כל ילד מונדר בקיום ברורים, כולטים ושזורה בו נימה של אירוניה דקה של מי שמכיר זה את זה היטב, טבעית השפעה גורמי הטבע המפורגמים על ידי הילדים לשפת המושגים שלהם והם נצטרפים לשמות קונקרטיים של צמחים, ציפורים, קר' לות חלילה והכוכבים.

ובתוך עולם הדמיון — נכויו חושם המעשי של ילדי הארץ, הרגילים לחתייתם על דרך הטכניקה לחוינות שונים המתגלים לפנייהם, למשל, כמה אתנטינות של חפיסה יש במקרה הנח' לילית המאירה את דרכם של הילדים בלילה, כמה חן טבעי:

הענין עוד לא בכיר, רע,
יש לפרוק תינהלילנת
ולחתיף ת'הסוללה.

הומור טוב המרתף תדיר על המע' שים והארהורים של הילדים מלווה את סיפור האגדה מראשיתה ועד סופה.

לפנינו, לא סתם סיפור הרפתקאות על מציאת סטמון וכר' וכר', אלא חתי

* בית הצעצועים מאת יעקב אורלנד, עטורים — צבי מאירוביץ, הוצאת "מגילות", חיפה.